

ТАБАДАХИ ОНГОСО-ОДОН ЗАМБУУЛИН ДАЙДА РУУ ХҮНЭЙ НИИДЭХЭ ҮЕ САГЫЕ ДҮТЭЛҮҮЛБЭ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТҮЙ

38-дахи жэлээ гарана

БҮРЯТ ҮНЭН

СССР-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

74 (9521)

1961 оной мартын 28, вторник

Сэн 2 мүнгэн

ДАА ХАМ ОРОЖО, ЭМХИДХЭЛЭЙ ЭМЭРИ УЛАМ БАЙЖАРУУЛАЯ

Түүхэ Эхэ ороной ажа-хайбарай эдэ үдэрүүдтэ амжалтаг ажилтанууд эдэ собитниудтэ болоо. Ленинскэ партиин хүмүүнико, наука болон дүгөөлгөдө шэнэ ам-на, коммунистическэ об-рүүдтэйн түүхэ соо баа-ринууды харуула.

Унгэргэгдэн зүблөнүүд түрүү хүнүүдэй баян дүй дүршлэдэ, эрдэм мэргэжлэдэн түшгэлэн, КПСС-эй ЦК-гэй январин Пленумэй шийдхэ-баринууды хараада абажа, газар таряалан, мал ажал саашадан хүгжөөх талаар бии байһан арга боломжонууды улам хайнаар ашагла-хын тула тодорхой хэмжээнүүдэ зоно бүхэндэ тааруугаар хараалһан байха юм.

лохо США-е ахижа, урдань орохын тула хүдөөгэй ажалшадта хүсэ шадалшы, дүй дүршэлшы, эрдэм мэргэжлшы хүсэд бии. Энэ зорилго шийдхэбэл, коммунизм илан мандуулхын түлөө тэмсэлдэ совет арад түүхэтэ илалта туйлаха байна!

Тэжээл эхээр бэлдэгдэнэй ашаар лэ мал ажальы хүгжөөжэ болохо юм гэжэ зональна зүблөнүүдтэ заагдаа һэн. Кукурузаар силос дараагүй хаа, мал ажальы амжалта-тайгаар хүгжөөхын аргагүй юм. Гектарһаа 800—1.200 центнер ногоон наба шаадаа кукурузаашад—манай замны заадаг гайхамшата хүнүүд хаа хаанагүй—Украинадашы, Доной талануудташы, нарата Кахети-дашы, сөбдэг хүйтэн Забайкалца-шы бии. Тэжээл эхээр бэлдэхэ хэрэгтэ сахарай свёкло, тэжээлэй бобы, мүн бусадшы ургамалууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Кукуруза, бобынууды, свёкло, мүн бусадшы ургамалууды ехээр ургууладг дүй дүршэлы бүхэ ажахынуудта дагт-дээ, хүдөө ажахы хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнууд болон алдуунууд шагнаар шүүмжэлэгдээ. Орооно таряа хабарай таряалаг болононой ашаар мал ажалай бүхэ халбаринууды эрид шууд, улам түргөөр хүгжөөх гэһэн зорилго хүдөөгэй ажалшадтай үмөнэ табигдана.

Газар таряалан, мал ажал эрхил-хэ шухала олон тоото асуудалууд зүблөнүүдтэй үедэ дөбжүүлэгдээ, шэнэ арга боломжонудтэ элрүүлэгдээ, хүдөө ажахы хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнууд болон алдуунууд шагнаар шүүмжэлэгдээ. Орооно таряа хабарай таряалаг болононой ашаар мал ажалай бүхэ халбаринууды эрид шууд, улам түргөөр хүгжөөх гэһэн зорилго хүдөөгэй ажалшадтай үмөнэ табигдана. Газар таряалангы культуура хайнаар эрхилдэг болононой, таряалан-гай талмайнуудтай ургаса дөшөө-дүүлһэн, эрчим таряашадтай хүд-дэмэрийн дүй дүршэл хэрэглэһэнэй ашаар нимэ зорилго шийдхэжэ боло-ло юм.

Кукурузын орооно эхээр абтадаг болоо һаа, орооно таряа абалга нил-дэд дэшлэхэ болоно. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөнүүдтэ түрүү кукурузаашадтай дүй дүршэл согсологдоо, энэ ургамалы ехэ тал-май дээрэ тариага, хайн ургаса ху-ряаха тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

Украины, Урда Россин, Грузини, Молдавини, манай ороной бусадшы районуудтай хэдэ мянган колхозни-нуудтэ, совхозуудтай хүдэлмэришэд түрүүшүүлэй ургаса хүдлэн абаад, кукурузын 1 миллиард пуд товарна орооно хураахын түлөө тэмсэжэ орооо. Комсомолууд, залушууд энэ тэмсэлэй түрүү зэргэдэ абана. Кукурузаашадта зохио арга боломжо хангаха, бүхэ эвэронууд болон бригаданууды хабарай тарилгада хайнаар бэлдхүүлэхэ, хабарай хүдэлмэ-рийн амжалтатыйгаар үнгэргэхэ гэ-шэ партийна организацинуудтай уял-га мүн.

Шэнэ газар элдүүлэгшэд ороо-но таряа эхээр абаха хэрэгтэ ехэ хойбитаа оруулахэ зэргэтэй. Целин-ла хизаарай, Казахстантай, Сиби-рийн, Уралтай эрчим таряашад зо-нальна зүблөнүүдтэй трибунанууд дээрһээ үгэ хэлэхэдэ, шэнэ амжал-та туйлажа, Эхэ орооно баясуулхаар эрид шийдэнги байһанаа, шэнэ га-зарай баялыгы бии хайнаар ашаг-лахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ. Элдүүлэгдэн хэбэ газар дээрэ ехэ ажалай шэнэ, хөбдөхшэ шатань эхилбэ. Шэнээр элдүүлэгдэн газарай районүүд жэл эрхэ бүри орооно таряа эхээр абаха зуураа, мяха, нооно, һү бүри эхээр абаха районууд бологдохо байна.

Халаагдаһан 100 гектар газар дээрһээ 75 центнер мяха абаха, хүдөө ажахын элдүүрин бусад 100 гектар бүриһөө 16 центнер мяха абаха гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой табиһан зорилгы партиимнай дөбжүүлһэн зориг түгэлдэр хүсэл эрмэлзэл гэшэ гэжэ совет хүнүүд ехэ ханажатайгаар хүлээн абаад, энэ зорилгы заагагүй бөлүүлхээр шийдэнхэй. Энэ харуулагдаһан тоо, баримтанууд орон дотор абтаха мя-ханай дунда зэргын хэмжээ харуул-на, олохон ажахынууд, районууд болон областинууд үшөө ехэ мяха абаха зэргэтэй. Хүдөө ажахын хү-дэлмэришэд бригадануудта, кол-хозууд болон совхозуудта даалгад-һан газарай онсо оора илгаае ша-раадаа абажа, энэ зорилго бөлүүл-хын түлөө хэмжээнүүды хараал-жа байна. Манай баатарлиг арадай шийдхэдэггүй асуудалууд гэжэ үгы юм. Шэнэ амжалта туйлажа, мяха абалгаараа хүн бүхэндэ хүрт-сын талаар эгээл хүгжэнги орон бо-

Мартын 25-һаа апрелин 25 хүрэтэр
наг шэбхэ зөөхэ һара

Дүрбэдэхи үдэр ОНЬНО АРГА ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭНЭ

Кукурузын баян ургаса ургуулажа, адууһа малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абаха зорилго табиһан Мухаршэбэрэй аймагайхид энэ жэлдэ 6 мянган гектар газарта кукуруза тариха юм. Энэнь нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ болоно.

Мартын 25-һаа наг шэбхэ зөөхэ һара үнгэргэхэ гэгһэн КПСС-эй обкомой тогтоол аймаг дотор бөлүүлэгдэжэ эхилбэ. Эндэхин колхоз, совхозууд апрелин 25 болотор сабшалан, полинууд дээрээ бүхэ-дөө 160 мянган тонно наг шэбхэ гаргахаар тусблөө. Кукуруза тариха газарта г бүринин 20—25 тонно үтгэ-жүүлгэ гаргагдахаар хараа-лагдана. Мүнөө үедэ аймаг до-тор наг шэбхэ зөөлгэдэ 25 трактор, 9 автомашина табиг-данхай. Олонхи ажахынууд тусхай оньножоруулагдаһан бригада эмхидхээд, ажалаа урагшатайгаар ябуулжа байн-хай.

«Забайкалец» колхоздо эм-хидхэгдэн оньножоруулагда-һан бригадада 6 трактор, 1 бульдозер ажаллана. Тус бри-гадныхид кукурузаһан А. Овчинниковтай даадаг звеногой 150 гектар поли дээрэ га бү-ринин 20 гаран тонно наг шэ-бхэ зөөжэ гаргаад, мүнөө кол-

хозой 1-дэхи звеногой поли дээрэ ажаллажа байна. Үдэртэ 100 тонно наг шэбхэ зөөхэ даалгабарин орондо 120—130 тонно шэбхэ гаргагдана. Байгша ондо тус колхоздо 800 га кукуруза таригдаха, га бүринин 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хураагдаха юм. Эндэ 5 звено ажаллана.

Полинууд дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри «Эрдэм» совхоздо эмхитэйгээр үнгэргэгдэ-нэ. Совхозой главна инженер нүхэр Пухирай хүтэлбэри до-ро эндэхин механизаторнууд уралаг нарижуула хүдэлмэ-ри ябуулжа, «Беларусь» трак-торта шэбхэ тараадаг тусхай түхээрлэг зөхөбого. Тингэжэ кукурузаһад ажалайнгаа бүтэ-сые һураггүй дэшлүүлээ. Гурбан тонно тухай шэбхэ хэ-дэһэн минута дотор 15—20 метр гадагшаа шэдэгдэжэ, по-ли дээрүүг тараагдана.

Хабарай тарилгын эхилтэр аймагай колхоз, совхозуудай сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ жэлэйнгэ тү-сэбые дүүргэхэ хэрэгтэ айма-гай предпринатууд ехэ туһа-ламжа хүргэхэ. Наяхан энэ асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ зүбшэгдэжэ, шу-хала хэмжээ-ябуулганууд хара-алагдаа. Б. Жамбалов, манай «корп.

Бүгэдын хүсөөр...

Нёдондо үндэр ургаса ургуулахада, кукурузаһан Жамсо Цогтоев (Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз) ехэ хүдэлмэри хэһэн байгаа. Тэрэнэй даадаг звено 90 гектар газар даажа абаад, Хёлго полиной эрьсэд насос тоджо, полингого эхэнхине уялһан юм. Кукуруза тариха газар-тань наг шэбхэ эхээр зөөлгд-нэ, тарилга богони болзорт үнгэргэгдэн, ургасан хайнаар харуулагдаһан байгаа. Тингэжэ га бүринин 550, зарим участогуудаһан 750 центнер кукурузын ногоон эшэ набша-на ургуулагдаа һэн.

Хэжэ байһан хүдэлмэрийн-гөө оншо хабы алдангүйгөөр, мүнөөшө Хаягай кукуруза-шад тарилгада бэлдхэлэй хүд-элмэрийн эмхитэйгээр ябуул-жа байна. Хёлго голһоо уһа татагдажа, газарын уһалга-

дана. Наг шэбхэ үдэр бүри таһалгаряагүйгөөр зөөлгдэжэ байна. Ингэжэ ажалаа хайнаар эмхидхэжэ, эндэхин кукурузаһад гектар бүриһөө 500 центнерһээ доошо бэшэ урга-са абаха зорилготой.

Тээсгэн кукурузаһадта ту-һаламжа болгон воскресник үнгэргэгдөө. Эндэ Хаягай комплексно бригадаһаа хамта 20 хүн хабалалсаа. Тингэжэ үдэрэй туршада 500 тонно наг шэбхэ кукурузын полидо гар-гагдаа.

Воскресник үнгэргэгдэн энэ үдэр автомашины жоолоо-шон У. Ванданов, залушуу-лай дундаһаа Б.Нима Билюков, Николай Абидуев, Вад-мажап Банзаракцаев гэшэд жэшээтэ хайнаар ажаллаа.

Ц. Гомбоев, колхозой гэшүүн.

ТАСС-эй мэдээсэл

Замбуулин дайдые шэнжэлхэ хүдэлмэринүүдэй түсэбтэй зохилдуулан, дэлхэйе тойрон дабшаха табадахи онгосо-одон 1961 оной мартын 25-да Советскэ Союзһаа табигдажа, замдаа гаргагдаа.

Онгосо-одоной оньно-багажые замбуулин дайдаар ниидхэ, Газарта бусаха үедөө хүнэй хайнаар ябах арга хангаха тушаа тэрэнэй түхээрлэгнүүдые саашадан нарижуулан хайжа-руулхын зорилгоор шэнэ онгосо-одон табигдаба.

Онгосо-одон хараалагдаһан замдаа дүтэр-хыгөөр—88,42 минута соо дэлхэйе тойрон дабшаа, дабшалтын наада зах газарай нюрган-һаа 178,1 километр, дабшалтын саада зах 247 километр болоһон байна, экватор тушаа 64 градус 54 минута налуугаар дабшаа.

Ракетын һүүлшын шатые хараада абангүй-гөөр онгосо-одоной шэгнүүр 4.695 килограмм болоһон байна.

«Звездочка» гэжэ туршалгын нохойтой, биологическа бусадшы зүйлнүүдтэй кабина, телеметрическэ, телевизионно түхээрлэгнүүд, замыень хэмжэхэ радиосистемэ, радио холбооний аппаратура онгосо-одон дээрэ тодхогдоһон байгаа.

Корабьда тодхогдоһон аппаратура ниидхэ үедөө нэгэ жэгдээр хүдэлөө.

Программын ёһоор хараалагдаһан шэнжэ-лэгнүүдтэй хэгдэнэй һүүлээр онгосо-одон тэрэ үдэртөө тусхай дохёогоор Газары тойрон дабшаха замһаа амжалтатыйгаар доошолжо, хараалагдаһан газартаа буугаа.

Газарта бууһан онгосо-оды даб дээрэ шэн-жэлһэнэй ёһоор, туршалгын амитадай бэньн хайн.

Советскэ онгосо-одоной табигдаад, дабшажа ябаһан замһаа тэрэнэй амжалтатыйгаар буу-һанай ашаар онгосо-одоной оньно-багажын, тэрэнэй түхээрлэгнүүдтэй ямараар хүдэлһэн тухай, замбуулин дайдаар ниидхэгэ амиды ами-тадта ямараар нүлөөлдэг тухай үнэтэй мэдээ-сэлнүүд абтаһан байна.

Абтаһан эдэ мэдээсэлнүүд мүнөө үедэ шэн-жэлэн бүридхэгдэнэ.

Ниидхэ ерһэн биологическа зүйлнүүд адаг-лан харагдана.

Замбуулин соогуур дабшаха табадахи онгосо-одоной табигдаһан тухай совет хүнүүд иигэжэ бэшэнэ

МОСКВА
Совет бүлэ бүхэн дахяад шэнэ баясхаланта мэдээсэлые дуулаба. Советскэ табадахи онгосо-одон Газары тойрон ниидхэд, һөөргөө амжалтатыйгаар бууба. Аппаратура гэм-гүй хайнаар хүдэлөө, ниид-хэн амитад мүн лэ яагаашы-ггүй, хайнууд гэжэ мэдээсэл соо дурсагдаһан үгүнүүдые шагнахадаа, манай илалта тү-гэлдэр түрүү эрдэм ухаанай түлөө, манай баатарлиг совет арадай түлөө омогорхолоор сээжэ зүрхэмнай халина.

И. И. Зверев, «Динамо» заводой мастер.
НАЛЬЧИК
Замбуулин соогуур дабшан ниидхэ табадахи онгосо-одо-ной табигдаһан тухай ТАСС-эй мэдээсэлые ехэ анхарал-тайгаар шагнааб. Энэ баясха-

ланта мэдээсэл минин сээжэ зүрхые гүнзэгы ехээр баясуу-лаа. Эб найрамдалай, хүн тү-рэлтэнэй зол жаргалай аша туһын тулада ээлжээтэ науч-на габыа гаргаһан манай эрэлхэг зоригто эрдэмтэдтэ ехэ баяр хүргэнэб. Совет хү-нэй замбуулиной дайда соо-гуур түрүүлжэ ниидхэ бай-һанда би лаб этигэнэб. Энэ ушар удахагүй болохол.

Кайсын Кулиев,
Балкарин арадай поэт,
СССР-эй Верховно Советэй депутат.
РИГА
«Замбуулиной дайда руу совет хүнүүдтэй түрүүлжэ зам табигдаһан манай кораблини экипаж омогорхоно. Энэниие ТАСС-эй мэдээсэл эли тодоор харуулжа үгэнэ. Табадахи онгосо-одоной хараалагдаһан газарта сэхэ бууһаниие ма-най эрдэм ухаанай хизаарла-шагүй арга боломжотой бай-һые гэршэлэнэ.

А. Дарзиев,
Латвийн «Ринужи» теплоходой капитанай туһалагша.
СТАЛИНСК
— Ехэ һонирхолтой мэдээ-сэл! Замбуулиной дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар ма-най эрдэм ухаан ямар түр-гөөр урагша дабшаа гэшэ-шэб. Томо онгосоуудтай ни-идлэгнээ Газар дээрэ гэдэргэ бусажа ерэлгэ урда тэнь бэр-хэтэй асуудал байгаа һэн. Мү-нөө ямар болооб? Мүнөө дүр-бэн хүлтэй космонавтуудтай һуужа ябаһан онгосоууд бү-рин бүтэн зандаа, тогтоогдо-һон сагта, тодорхойлогдоһон газарта гэдэргэ бусажа ер-дэг болоо. Түрүүшын космо-навт—хүниие биднэй ёһолон хүндэлхэ саг ойртожо ерээ.

Михаил Буркацкий,
булад хайлуулагша,
Социалистическэ
Ажалай Герой.

ШЕФСКЭ ТУҢАЛАМЖАЯА УЛАМ ҮРГЭДХЭЭ

КПСС-эй ЦК-гэй январин Пленум социалистическэ хүдөө ажахые сааша-дань хүгжөөхэ талаар тэм-сэлдэ промышленна пред-принатуудтай коллективүүдэй ехэ үүргэ дүүргэхэ, кол-хоз, совхозуудта шефскэ ту-һаламжа хүргэлгээе бүри үргэдхэхэ байһан тушаа онсо тэмдэглэһэн байна. Тэрэ гэгээр нилээд саг үн-гэргэбэ. Бурядай совнархо-зой промышленна пред-принатуудтай коллективүүд долоон жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын зорилгоор дээ-шлүүлэгдэн уялгануудые абаха зуураа, республикы-нга хүдөө ажахыда туһа-ламжа хүргэхэ талаар хэм-жээ-ябуулганууды хараа-лаа.

Мүнөө Анаагай совхозой нэгэдэхин фермые шефтээ абажа, эндэ 500 гектар тал-май дээрэ кукуруза тари-жа, ургуулагдаһан туһалха гэжэ шийдэбэди. Мартын 26-да 10 автомашина, 50

Үнгэргэжэ воскреснэд Анаагай совхозой 1-дэхи фермын кукурузын поли дээрэ 328 тонно шэбхэ гаргагдаа. Энэ эндэ сэмбын фабрикын 50 хүдэлмэришэд хабалалсаа. Зураг дээрэ: тус фабрикаһаа шэбхэ зөөлгэдэ гараха машинануудай колонно харуу-лагдана. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

хүдэлмэришэдые тус совхоздо эльгээжэ, кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ гаргалсаба.

Саашада тусхай группа-нууды энэ фермэд эльгээжэ, кукурузынгаа полине уһалха, зундаа ургасын хойноһоо харууһалха, мүн хуряалга дээрэн хүдэлмэ-рилээсэхэ байнабди. Фаб-рикомнай хүтэлбэрилгэдэ саг үргэжэ тус совхоздо эржэ, хүдэлмэришэдэ һэлгүүлжэ, ажалыень шал-гажа байха. Уржадэршы инженерно-техническэ хү-дэлмэришэд Тимоскин, Придорожний гэгшэд шэ-бхэ зөөхэ хүдэлмэрийн тол-гойлһон байна.

Шефскэ туһаламжяа энэ мэтээр үргэдхэн, социали-стическэ хүдөө ажахыда туһалхые республикынгаа промышленна предпринатуудтай коллективүүдые урйалнабди.
К. Альцман,
Улан-Удын сэмбын фабрикын директор.

Смоленск өлөө. Починковско районий Сталиний нэрэмжэтэ хүдөө ажыхын артели гэршүүд ехэ эдэххи үүсхэлтэйгөөр ажлалана. 1960 ондоо сагай уларилтай таагүй муу ойбайше, колхоз хүдөө ажыхын ехэ продукт абайхан байна. Лен ургуулагшад ехэ амжалта туйлаа. Тэдээр гектар бүринөө 5,3 центнер үрэнэ, 4,5 центнер лёной улна 415 гектар дээрнээ хуряагаа. Тэдээр тарилгаа агротехникийн богони болзортго үнгэрэгэн юм. Тус артель лён ургууланхайнга ашаар 4,5 миллион түхэриг (хуушан мүнөөр) олзо доход оруулаа.

Мал ажальны мүн лэ амжалтагайгаар хүгжэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой С. И. Бизунов.

ТАСЭ-эй фотохронико.

Ажахын тоосон—амжалтын түлхүүр

Эрид дэбжэлтын алхам

«ХУУШАРАА АЖАЛЛАХЫН АРГАГУЙ...»

ДУУНДА магтуулан, ульгэртэ домоглогдон Мүнхэ Сарьдагай хормойдо, нур жабыланта Саян уулынгаа нэрээр нэрүүлэн «Восточные Саяны» гэжэ хүдөө ажыхын артель «Архан» курорт ошондог дардам харгыг унашалан түбхинэйхэй. Ород, бурят зургаан томо тосонхоо бүрдэн тогтоон энэ колхозой гэршүүд манай ороной ардуудай ахадугүй хани барисаанай мянга түмэн ульгэр жэшээгэй нэгэн боложо, өйтэй амхитайгаар ажалладаг, үри бөө үсхэн, айл аймаг болжо ажабуудай юм.

хуряжа абатарнь тэрэ ажалье дууһан дааж абаад харюусаха нэгэнь тусхай тодорхой шүүр гэжэ байхгүй. Энээн дээрнээ хайла хэрэгээр хандаха, ажал хэбэн лэ хэбэргэй болобоше, колхоздоо гарза хохидол ушаруула ябадал али олон үзэгдэдэг байгаа. Төбиноор хэлбэл, тусхайлан дааж абайхан харюусалгата азэггүй байһан дээрнээ артелиин эгзэн гол баялиг — газарһаа ашаг шэмэ арга шадал соонь абтадаггүй байһаниин мэдээтэй.

Эгээл эдэ гол шалтагануудһаа «Восточные Саяны» колхоз «мэжэран долоозо» ябаһан байна гэһэнэ. КПСС-эй ЦК-гэй январин Пленумдэ бэлдэжэ байхандаа, энэ колхозой эрхим түрүү хүнүүд «саашаа яаха ёһотой болообиди?» гээд бодож, шэбнэжэ үзэһэн байна. Тийгэһэнэйгээ һүүлээр:

— Хуушаараа ажаллахын аргагүй. Ондоо, шэнэ арга бэдэрхэ, олохо хэрэгтэй, — гэхэн тобиолод хэһэн.

ОНДОО, ШЭНЭ АРГА...

— Тиймэ шэнэ һайн арга ажыхын тоосон байха ёһотой — гэжэ колхозой коммунистууд, эдэхитэд нэгэн ханалаар шийдхэн байгаа.

Тийгээд үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һараһаа хойшо колхозой бүхы һаалбаринуудые ажыхын тоосондо оруулаха гэхэн бэлдхэлэй хүдэлмэри ябажа ажилдэжэ бэлэй. Колхозой бүхгалтери, түрүүлэгшын орогно Гимадеев, аймагй хүдөө ажыхын инспекциин инструктор-бүхгалтер Зверев түрүүтэй үдэр-һунгүй гэрхээр шотоо татаһан, тоо бодон байна. Ажахын тоосон үйлдэборин түрүүшүүлгэй, эдэхитэдтэй, мэргэжэлтэдтэй зүбшэн хэлсэгдэжэ зохионо. Партиийна организациин агитаторнууд, коммунистууд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажыхын тоосоной удхашанар тухай улад зондоо хөөржэ, ойлгуулаха үгэһэн байна.

Урда харын һүүл багаар тус колхоздо тоосондо-һунгуулиин сугдалан боложо, тэрээн дээрэ бүхы һаалбаринуудһаа ажыхын тоосондо оруулаха гэхэн тогтоол абтаа.

Энэһэй урда тээ тус колхоздо дүрбэн отделени бии байһан юм. Мүнөө тэдэн үйлдэборин үчагтогууд болгодожо хүйлгэгдэнхай. Ажахын тоосондо ороһон үйлдэборин 21 үчагтог хамта дээрэ байгуулагдаа. Жэшээлхэдэ, Талархай нотогта яаха-һүнэй, «Талархайн шубуун ажал» гэхэһэн үйлдэборин үчагтогууд гэмхилдэгдэжэ.

Үйлдэборин тэдэ үчагтогуудта тарьяалангай, сабмалангай болон бэлшээрлин газар, адууһа мал, зар замсаг, машина техникэ даалгагдаха үгэжэ.

Үчагтог бүхэнэй байдалда, шадал хүсэндэн тааруугаар продукци үйлдэборин даалгабари зохиогдон, мүн ади заргын, ямар гаргана хэхэй галһан, ажалай түдөөһнэй, урмашуулагын мүнгэ зөөри хуабариһаа гурим гэхэ мэтэ зохиогдон байха юм.

Тэдэ хорил нэгэн үчагтогай нэгэн туншаа. Талархайн яаха-һүнэй үчагтог туншаа тогтожо, таранай жэшээ дээрэ колхозой ажыхын тоосоной гол удхые харуулмаар.

Энэ үйлдэборин үчагтогта (даагшань нүхэр Нушенов Д. М.) 637 тодгой үхэр, тэрэ тоодо 241 үнэдэ, 490 гектар тарьяангай газар, 670-аад гектар сабмалангай болон бэлшээрлин газар, гурбан трактор, савто хурялагын комбайн, мори унаа, эдэд тоног, зар замсаг, гар байра гэхэ мэтэ даалгагдажа үгтэнхай.

Мүн тэршалан жэл соогоо хэхэ Түнхэн.

Хэрбэе тракторист, механикатор газараа муугаар элдүүрилэдэ, ургасын хойноһоо мууса харууһалцай байбал, бага ургаса абаха жэшээтэй. Тээд бага ургаса абахадаа — түдөөһнэе багаар абаха болоно. Һайнаар, шанартайгаар ажаллаа хадаа һайн үрэ дүн туйлаха, тийгээд түдөөһаниинше дэһнээ байха. Эгээл энэ унар ажыхын тоосонгой гол оһонһон, эгзэн шухала түлхүүр болоно ха юм.

Хуушанай Верхнеудинск 300 жэл шахуу газар доогуур үгэдэһэн уһанай соргогүй байһан байна. Имагал Совет түрэ засагай тогтоһонһоол хойшо Улан-Удэ хотодомнай уһанай сорго бии болоо һэн.

Тэрэ гэнээр хэлшээгүй эхээр урган хүгжэнэн, ташха ондоо болоһон гөрөдые үни хада хэгдэһэй газар дорхой уһанай сорго гөрөдой ажалшадые гүйсэд хангажа шадахага болһон байна. Энээн дээрнээ

ажальны тодорхойлоодо. Эндэхид жэлэй турша соо 3754 центнер һу, 563 центнер мяха абаха ёһотой. Һаалинхан бүхэн һара соогоо хэдэ шэнээн һу һааһа, малһан бүхэн һара соогоо хэдэ шэнээн малайнгаа шэгнүүрмэ нэмэхэй гэхэн тодорхой даабари үгтэдэг.

Малһад адуу малайнгаа үбнэ тэжээл өһөлдө бэлдэхэ юм. Энэ зорилгоо дүүргэхэе, 90 га кукуруза, 250 гектарта өвсө наран сэгэр хойрой хойхо тарихаа мүнөө түхээржэ байхэй. Тийгэһэнэй ашаар үнээн бүридөө 10 тоноһоо доһоо бэлнэ силос дарахан, хэзэрин сабшалан дээрнээ 7 мянга табан зуугаад центнер үбнэ сабшажа абаха түсэбтэй.

Энэ үчагтогайгид гүрэнэй сэнгээр 135475 түхэригэй продукци абаха, тэрэһэнэйгээ 100.099 түхэригнөө элдэб гарганада зориулаха байна. Тийгээд 35.388 түхэригэй сээр олзо колхоздоо оруулаха юм.

Урдань эндэхэ һаалинада, малһада яаза бүрин хүдэлмэрин түүдөө салин хууһан үрэнхэйгөөр түдэгдэдэг байбал, мүнөө тус тусань тодорхойгоор түдэгдэ болонхой. Һаалинада — һаанан һүнэй центнер бүхэнэй, түдэгдүһан тугал бүхэнэй түүдөө, малһада — һаагдалан бүхы һүнэй, шахажа, тэжээжэ таргалаулаха гүүртын малһада — малайнгаа шэгнүүр нэмэхэһэнэй түүдөө.

Январин 1-һээ ахилан Талархайн яаха-һүнэй үчагтогай колхозинууд һара бүридөө гарантитай (даб найдамтай) түдбэри абадаг боло. Тэрнэ һара бүрин олзо долодой 70 процент байха юм. Үлэгшэ 30 проценти түсэбтэй дүүргэһэн хирээр жэлэй һүүлдэ үгтэхэ юм.

Даабариһаа дэһнэ продукци абаһанаа, социалистическэ уялгаһанаа саг соонь дүүргэһэнэй түүдөө түсэбөө гадар абаһан продукци үрэнхы үнэ сангэй 5—10 процентиень колхозой правлени түрүүшүүдые һигнан урмашуулаха хэрэгтэ зориулаха юм.

Үйлдэборин түсэбтэ гаргашы 50 процентиээр хороһон байбал, урмашуулагын фондод нэмэхэһы тула тэрэ үчагтогта мүнгэн үгтэхэ, харин түсэбөө хараалагдаһанда орходоо түсэбтэ гаргана хэгдэһэн байбал, тэрэ үдүү гаргашын 50 проценти үчагтогай материалһаа урмашуулагын фондодо колхозой мүнгэн жасала бүсаагдаха ёһотой гэжэ тогтоогдонхой.

Хэрбэе һаалинада түсэбтэ даабаряа үлүүһэн дүүргээд, үйлдэборин гаргашы билиханааршые хороогоод байбал, салин хууһаниин намхаха, харин түсэбөө дүүргэнгүй, үлүү гаргана хээд байһан — һаалинадай салин хууһан хорохо гэхэн гүрмтэй.

Ажахын тоосондо орходоо һаалинада үсөөн боложо, олох үнэдые дааж абаа һаань — тэдэнэй салин хууһан һураггүй дэһнээ байха болоно.

Хэрбэе тракторист, механикатор газараа муугаар элдүүрилэдэ, ургасын хойноһоо мууса харууһалцай байбал, бага ургаса абаха жэшээтэй. Тээд бага ургаса абахадаа — түдөөһнэе багаар абаха болоно. Һайнаар, шанартайгаар ажаллаа хадаа һайн үрэ дүн туйлаха, тийгээд түдөөһаниинше дэһнээ байха. Эгээл энэ унар ажыхын тоосонгой гол оһонһон, эгзэн шухала түлхүүр болоно ха юм.

Д. Лобсанов.

ТОВШО ДОХЕО

Заахан магазин. Ара Хэрэтын (Бичура) сельпогой Хаяагай магазин заахан, уйтан гэртэ байрладаг. Арбаад хүнэй эндэ орходо, хүл байха зайгүй болоно. Арад зоной байдалай улам һайжаржа, эрилтын дэһнээжэ байһан мүнөө үдэ нимэ магазинтай байхала таарамжагүй гэжэ һангаһа. Гадна тус магазин нээгдэхэ сагтаа нээгдэнгүй, үдшэндөө эртээр хяагдаһан байдаг. Магазинай наймаалагша Зандакова ажалшадай эрилтые һайнаар хангаха гэжэ анхарнагуй.

Б. Банзаракцаев.

Удаанаар барина. Нёлондо хабар Селсидума тосхондо 160 һуурнтай шэнэ клуб баригдаха эхилһэн юм. Клубай шулуун һуурин табиглажа байхала, эндэхэ зон баярлажа, амарха, сэнгэхэ культурын һайн гуламтатай болохоннай гэжэ хэлсэдэг байгаа. Харин тэдээр эртээр барлаа. Тэрэ гэнээр барилга ургаша ябуулагдаагүй, мүнөө энлэ нэгэнь хун ажалланагуй. Энэ клубай барилгын хээээ дүүргэдэхэнь мэдэгдэхэе болһонхой.

Д. Цыбекашев.

Эхээр хүлэһэнди. Республикынй хүдөө тосхонуудар һүүлэй үдэ олон автобусой ябадаг болоһонинь һайшаалтай. Ямар нэгэн шухала хэрэгтэй гарахала автобусто һуугаад, хэрэгтэй газарта ошогдон гэһэнэ. Тээд олон ажануугшадтай фермэ, бригадануудар такси үшөө үсөөн ябана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой 3-дахы фермын 1-дэхы бригадалда 200 гаран үрхэтэ айл ажануудар. Тэдэнэр иишэ тиншээ ябаха болоходоо олон бэрхшээлтэй төхөөлдөн. Долоон онгог соо нэгэ-хоёр дахин автобус гү, али ашаанай такси манай энэ ажануудар болгоо һаа, эхэ һайн бэлэй.

Д. Жимбеев.

МОНГОЛЬОО ЕРЭН БЭШЭГ

Советскэ Союз манай монгол ардаг аймагтар ехэ туһаламжа ажахын, соёл болбосорной талаар үзүүлдэг. Энэ мартагдаһагүй, үдэр бүри үзүүлдэг туһаламжа манай ороной эрхэтэн бүхэндэ хүрэдэг, мэдэгдэж, һайшаагдааг юм. Бидэнэр таанадай туһаламжаар бээ дэһнэй, эрхэ сөлөөтэй гүрэн боложо шадаабди.

Һаяхан минни һамган Жансал хүндэ хүшэр үбшэндэ дайрагдаһан, мэргэмэл түгсэ хирургын туһаламжа хэрэгтэй болоһон байгаа. Парлат-тай операц Советскэ Союзда хүүлхэ аргатай байһандаа баярлажа, нүхэр Няхтын билинцдаа асарһан байгаб. Тэндэхэ врачууд нүхэрэм эгзэш үдэ яназар, хани халуунар угтама, орбо операц түгөөр хэмэ, ами һаһынь абаара. Түбхын түрүүн олон монголшуудай ами һаһа абарһан совет эмшэдэ бултанда баясхалан хүргэнэб. Тийгээ зуураа минни һамгыг эдэгдэһэн Няхтын билинцын врачууд нүхэр Сумилди Л. Л., Шугуров П. И., Воронова О. В., Иванов Н. К. болон түү билинцын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан баһа хүргэнэб.

САНЖААНАМЦ,

МНР-эй Сэлэнгын аймагтай модо үйлдэборилхэ комбинатай парторг.

СҮХЭ-БААТОР ХОТО.

БАРИЛГАШАДАЙМНАЙ ҮШӨӨ НЭГЭ ИЛАЛ

Горькийн нэрээр нэрлэгдэһэн тосхойн һууринда һаяхан хууһон сагаан тала байһан юм. Харин мүнөө тэндэ бүхэли тосхон. Новая Шиншэ тосхониньше абаад үзэт. Үргэн һаруул үйлсөнүүдтэ, хэдэн даххар байшангуудай жэрүлдэн байхые харахала, омогорхон баясамаар байһа даа.

Хэгэтэй хамта гөрөдой ажалһада хүнэй нюдэндэ абаһаар торолдохогүй, мүн эли бодо мэдэгдэхгүй хубилалтанууд боложо байдаг. Тээд элдэ бүгдэһэн ямар ехэ удхашанартай байһаниин гайхалгүй.

Горд соогуур малтагдаһан ута гэгшын нүхэнэй хажуугаар гарахалаа хүнүүд һаналаа ехээр хандуулдаггүй байха юм. Зарим нэгэн үшөө дургагүйгөөр уршагад гээд «юггээл малтажа байдаг юм. Харгы хаажархиба» гэхэ мэтэһэн хэлсэдэг.

Энэмэй үнэн дээрэ гөрөдой ажахы болон гөрөдой ажануушадтай байдал үндэһөөрн хубилгажа байһан хэрэг байха юм.

Хуушанай Верхнеудинск 300 жэл шахуу газар доогуур үгэдэһэн уһанай соргогүй байһан байна. Имагал Совет түрэ засагай тогтоһонһоол хойшо Улан-Удэ хотодомнай уһанай сорго бии болоо һэн.

Тэрэ гэнээр хэлшээгүй эхээр урган хүгжэнэн, ташха ондоо болоһон гөрөдые үни хада хэгдэһэй газар дорхой уһанай сорго гөрөдой ажалшадые гүйсэд хангажа шадахага болһон байна. Энээн дээрнээ

бүхы угаадаһан зуймадаһа урадуулаха барилгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Мүнөө болотор угаадаһаа урадуулаха хобоонуудай һубаггүй байла хүшэр байдал ушаруула. Эдэ бүгэдые гөрөдой зах хулар зөөһын тула олон машинанууд хэрэглэгдэнэ. Гадна гөрөдые элдэ бог шорой болон угаадаһанһаань сээрлэхэ хэрэгтэ ехэ зөөри зөөшэ гаргадана, мүн ариг сээр сахидаһангүй.

Водото дээрнэ энэ хэрэгые бэлүүлхын тула барилгад нилээд хүшэр хүндэ бэрхшээлүүдые дабажа гарһан байна. Һаян үдэрнүүдтэ хоёрдохы барилгын управлениин барилгад Сэлэнгэ мүнэрэнэй оёрто газар малтажа, уһан соргын бүдүүн хүнды хоолой һуулаха хүдэлмэри

хээ. 607 метр утатай хоолойнүүд бэе бэлдэжэ болгожо гагнаһан, гүнээгэ нүхэн соо ёһотой юм. Энэ хүдэлмэрин дундаһа олон барилгад амангаар бэлүүлээ. Тийнэй заводой хажууһа лээтэ, Сэлэнгэ мүнэрэнэй (900 метрын зайд) малтажа, мүйһэнэй гүй байхала уһан соргын хүнды хоолой хэрэг гарһан байна болотороо хүрэншэ малтажа гэһэн тон хүдэ байгаа. Гэбшынэй довай хүтэлбэрилэгшэд шадай бригада элдэ тээ бүхы хүсэ шадажа, эдэхитэйгээр байха юм. Нэгэ эрдэнэ нүхэ малтаһан, нүхэһиниин хүнды хоол бэлдэжэ байгаа. мүйһэнэй хайлагууд дэнэ ажалла дүүргэһэн томо крануудар утатай уһан соргын хоолой үргэжэ, одоо газартан һуулаһа дээрнэһэн тэрэ дооһаан гэгшын шоройн шаа.

Ингэжэл барилга ехэ шухала, тон утатай хүдэлмэридөө илалта туйлаһан байһа.

Я. Орлов.

Горькийн нэрээр нэрлэгдэһэн тосхойн һууринда һаяхан хууһон сагаан тала байһан юм. Харин мүнөө тэндэ бүхэли тосхон. Новая Шиншэ тосхониньше абаад үзэт. Үргэн һаруул үйлсөнүүдтэ, хэдэн даххар байшангуудай жэрүлдэн байхые харахала, омогорхон баясамаар байһа даа.

Хэгэтэй хамта гөрөдой ажалһада хүнэй нюдэндэ абаһаар торолдохогүй, мүн эли бодо мэдэгдэхгүй хубилалтанууд боложо байдаг. Тээд элдэ бүгдэһэн ямар ехэ удхашанартай байһаниин гайхалгүй.

Горд соогуур малтагдаһан ута гэгшын нүхэнэй хажуугаар гарахалаа хүнүүд һаналаа ехээр хандуулдаггүй байха юм. Зарим нэгэн үшөө дургагүйгөөр уршагад гээд «юггээл малтажа байдаг юм. Харгы хаажархиба» гэхэ мэтэһэн хэлсэдэг.

Энэмэй үнэн дээрэ гөрөдой ажахы болон гөрөдой ажануушадтай байдал үндэһөөрн хубилгажа байһан хэрэг байха юм.

Хуушанай Верхнеудинск 300 жэл шахуу газар доогуур үгэдэһэн уһанай соргогүй байһан байна. Имагал Совет түрэ засагай тогтоһонһоол хойшо Улан-Удэ хотодомнай уһанай сорго бии болоо һэн.

Тэрэ гэнээр хэлшээгүй эхээр урган хүгжэнэн, ташха ондоо болоһон гөрөдые үни хада хэгдэһэй газар дорхой уһанай сорго гөрөдой ажалшадые гүйсэд хангажа шадахага болһон байна. Энээн дээрнээ

бүхы угаадаһан зуймадаһа урадуулаха барилгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Мүнөө болотор угаадаһаа урадуулаха хобоонуудай һубаггүй байла хүшэр байдал ушаруула. Эдэ бүгэдые гөрөдой зах хулар зөөһын тула олон машинанууд хэрэглэгдэнэ. Гадна гөрөдые элдэ бог шорой болон угаадаһанһаань сээрлэхэ хэрэгтэ ехэ зөөри зөөшэ гаргадана, мүн ариг сээр сахидаһангүй.

Водото дээрнэ энэ хэрэгые бэлүүлхын тула барилгад нилээд хүшэр хүндэ бэрхшээлүүдые дабажа гарһан байна. Һаян үдэрнүүдтэ хоёрдохы барилгын управлениин барилгад Сэлэнгэ мүнэрэнэй оёрто газар малтажа, уһан соргын бүдүүн хүнды хоолой һуулаха хүдэлмэри

хээ. 607 метр утатай хоолойнүүд бэе бэлдэжэ болгожо гагнаһан, гүнээгэ нүхэн соо ёһотой юм. Энэ хүдэлмэрин дундаһа олон барилгад амангаар бэлүүлээ. Тийнэй заводой хажууһа лээтэ, Сэлэнгэ мүнэрэнэй (900 метрын зайд) малтажа, мүйһэнэй гүй байхала уһан соргын хүнды хоолой хэрэг гарһан байна болотороо хүрэншэ малтажа гэһэн тон хүдэ байгаа. Гэбшынэй довай хүтэлбэрилэгшэд шадай бригада элдэ тээ бүхы хүсэ шадажа, эдэхитэйгээр байха юм. Нэгэ эрдэнэ нүхэ малтаһан, нүхэһиниин хүнды хоол бэлдэжэ байгаа. мүйһэнэй хайлагууд дэнэ ажалла дүүргэһэн томо крануудар утатай уһан соргын хоолой үргэжэ, одоо газартан һуулаһа дээрнэһэн тэрэ дооһаан гэгшын шоройн шаа.

Ингэжэл барилга ехэ шухала, тон утатай хүдэлмэридөө илалта туйлаһан байһа.

Я. Орлов.

Горькийн нэрээр нэрлэгдэһэн тосхойн һууринда һаяхан хууһон сагаан тала байһан юм. Харин мүнөө тэндэ бүхэли тосхон. Новая Шиншэ тосхониньше абаад үзэт. Үргэн һаруул үйлсөнүүдтэ, хэдэн даххар байшангуудай жэрүлдэн байхые харахала, омогорхон баясамаар байһа даа.

Хэгэтэй хамта гөрөдой ажалһада хүнэй нюдэндэ абаһаар торолдохогүй, мүн эли бодо мэдэгдэхгүй хубилалтанууд боложо байдаг. Тээд элдэ бүгдэһэн ямар ехэ удхашанартай байһаниин гайхалгүй.

Горд соогуур малтагдаһан ута гэгшын нүхэнэй хажуугаар гарахалаа хүнүүд һаналаа ехээр хандуулдаггүй байха юм. Зарим нэгэн үшөө дургагүйгөөр уршагад гээд «юггээл малтажа байдаг юм. Харгы хаажархиба» гэхэ мэтэһэн хэлсэдэг.

Энэмэй үнэн дээрэ гөрөдой ажахы болон гөрөдой ажануушадтай байдал үндэһөөрн хубилгажа байһан хэрэг байха юм.

Хуушанай Верхнеудинск 300 жэл шахуу газар доогуур үгэдэһэн уһанай соргогүй байһан байна. Имагал Совет түрэ засагай тогтоһонһоол хойшо Улан-Удэ хотодомнай уһанай сорго бии болоо һэн.

Тэрэ гэнээр хэлшээгүй эхээр урган хүгжэнэн, ташха ондоо болоһон гөрөдые үни хада хэгдэһэй газар дорхой уһанай сорго гөрөдой ажалшадые гүйсэд хангажа шадахага болһон байна. Энээн дээрнээ

„Рабочкомой ажал нула“

Тиймэ гуримдар ажалай амхидхэгдэдэг байхадань, харюусаһагүй, эсэн буса ябадал али олон үзэгдэдэг байһа. Жэшээһэн, таран ажалые абаад үзэл даа. Энэһэй урда тээ тэндэнэй ямар байгаа? Нэгэ механикаторнуудай тарилга хэхэдэн, нүгөөдүл эрэгжэ, ургасын хойноһоо харуулаха, үшөө ондоо механикаторнууд хуряала хэхэ гэхэ мэтэ. Тийгээд ургаса тарһан сарһаа хойшо

Имэ гаршагтайгаар манай гасетэдэ толилогдон бэшэ дотор Хэжэнгын совхозой профсоюзной организациин ажал шүүмжэлэгдэһэн юм. Профсоюзай рабочком ажалай журам эбдэхэ баримтануудтай тэмцэнгүй, үйлдэборин даабари дүүргэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлэггүй гэжэ тэмдэглэгдэжэ бэлэй.

Совхозой парткомой секретарь Н. Дымбыловагай манай редакцид мэлэһэһэнэй ёһоор, бэшэ соо заагдаһан баримтанууд булта тогтоо. Совхозой хүдэлмэришад, алба хаагдаһан дунда ябуулагдаха индэ ойлгуулаһан, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулаха талаар хэмжээ-ябуулаха хараалагдаа. Профсоюзай рабочком шэнээр һунгадана байна. Ажалай журам сахиха талаар ажал хэдэргүй, зайгуулажа абагшадтай шанга тэмсэл хэгдэгдэжэ болоо. Усть-Орот гэхэн ниотага һаар клуб нээгдэхэ.

Имэ гаршагтайгаар манай гасетэдэ толилогдон бэшэ дотор Хэжэнгын совхозой профсоюзной организациин ажал шүүмжэлэгдэһэн юм. Профсоюзай рабочком ажалай журам эбдэхэ баримтануудтай тэмцэнгүй, үйлдэборин даабари дүүргэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлэггүй гэжэ тэмдэглэгдэжэ бэлэй.

Совхозой парткомой секретарь Н. Дымбыловагай манай редакцид мэлэһэһэнэй ёһоор, бэшэ соо заагдаһан баримтанууд булта тогтоо. Совхозой хүдэлмэришад, алба хаагдаһан дунда ябуулагдаха индэ ойлгуулаһан, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулаха талаар хэмжээ-ябуулаха хараалагдаа. Профсоюзай рабочком шэнээр һунгадана байна. Ажалай журам сахиха талаар ажал хэдэргүй, зайгуулажа абагшадтай шанга тэмсэл хэгдэгдэжэ болоо. Усть-Орот гэхэн ниотага һаар клуб нээгдэхэ.

Худалдаа наймаанай асуудал

ҮҮМ ЖЭЛЭГДЭЭНЭЙ ШАЛТАГААН

Хоринн совхозой хүндийн кооперацийн гэж суглаан Удник тос- боложо, үнэгээгшэ жэ- үр дүн согсолон, ийгша ондо бөлүүлж тосло тодорхойлтон бай- коопой правлени тоо- ло соо хүдэлмэршлөө мсэлээр хангаха талаар тэдэ амжалта туулаа суглаан тэмдэглэбэ.

оройдоо сахидаггүй зандаа. Тийхэдэ магазинууд олонхи ушарта хэдэн нараар хаалта- тай, суургатай байдаг.

Гадна элдэб амхарта, шэрэ, керосин, лампын шэл гэхэ мэ- тын жэжэ хэрэгсэл эндэхнэ магазинуудта тон хомор.

Правленин түрүүлэгшэ нүх- эр Бадмаев, завторг "нүхэр Янина гэгшэд эл хэрэгсэл уридшалан захижа асарха ту- шаа мүртэй анхардаггүй.

Правленин мэдэлдэ бай- даг Удник тосхойн пекарни совхозой 5 фермы хилээмээр мууса хангана. Арай гэжэ асархан хилээмэнь «балин» жажуугаар түүхэй байдаг. Энээн тушаа ажалшад хэдэн дахин гомдол орууланшые байха. Эдэ бүгэдые мэдэ- жэ байгаад, правленин хү- тэлбэрлэгшэдэй зүгһөө зохи- хо хэмжээ абадаггүйн угаа гайхалтай.

Нийтын эдэз хоол бэлдэхдэ зургаануудта ариг сээр сахижа, санитарно-хэрүүл- жын хүдэлмэринэ ябуулаха та- лаар «хургаар үлгэхэ» юумэн хэгдэнгүй гэхэдэ алдуу боло- хогүй.

Автолавкын нэгэнэй түхэ- рээн жэлээр «амаралгада» га- рахан ушарһаа үлээн ганса машинань эд бараа зөөжэ үрдидэггүй байха юм. Ар- бачд, хорёод километртэ та- ранхай наймаанай 13 точко- нуудые буйтаные яагаад үр- дижэ хангаха юм!

Суглаан дээрэ элрүүлэгдэ- нэн дутуу дундануудай дахин дабтагдахагүйн тулада айма- гай эд хэрэглэгшэдэй коопера- ци (түрүүлэгшэнь нүхэр Жам- саранов) зохихо тобшолол хэ- хэ, дары хэмжээ абаха бэээ гэжэ хайдагана.

Б. Дугаров, хүдөө бэшгэшэ.

Ц. ЖАМБАЛОВ

ОШОР ХҮНДЫ

Ууган талымнай нотог бүхэндэ Ушарха хүдүүнүүд: Улааганта, Долоогонто, Ута- Хунды...

Олон даа хүдүүнүүд! Уна голыйше нэрэ зүүхэ, Улаа хадыншые.

Уни холын умсыншые бууса Улөө, Теад ханшые Анханайн нэрэе арба мянгамые дабта,—

Анхархагүй тоожо, Агта морёр, автомашинарыше дабхи

Алишые зүг тээшэ... Харин Ошор-Хундые нотогтам Харанан лэ хун мэдэхэ. Харганааша бэшэ, Ошор-Хунды гэгдэн,

Халуунаар нэрлэгдэхэ. Ой модонойшые, ообо хадыншые бэшэ,—

Обог-нэрэ! Хүлэг моринойшые, хүгжэм, номойшые бэшэ,—

Хүнэй нэрэ! Ажалша хүнэй нэрэ хүддын Анхарал тэмдэгтэ. Мэдэжэ болоһон энэ хүнды— Миний нотогта!

...Хонишон ахай! Ошор ахай! Танайдаа

Хонохом гү, оройтооб? Газараа ойлгожо ядаагүйб,

Газараа яаһан бороотойб!.. Сууда гараһан колхозойм хонишон

Сухалаа хүрэнгүй. Субаяа хадаруулна. Ургэһөө

Сурамшые гэнэгүй. «Тарган хонидой өөхөн

Таһа айна. Зун дунда зууража болодог — Зутар байна»...

Хоол амандан ороногүй, гааһан Ходол ноосоғдоно.

Хүлэжэ ядаһан, аянда яараһан Хун шэнги забдана.

Ошор хонишон ороно, гараг- Оло дахин,

Ошор-Хундыдэ үүр хараална. Толо татан...

Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой шэл отологын, ябталалгын цех коммунистическэ ажалал коллективнэй хүндэт нэрэ зэргэдэ хүртээжэ тэмсэнэ. Цехын шэл ябталгаша Иван Николаевич Крезовец халаанайнгаа дабарн 125 процент хүртээр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Крезовец шэл ябталжа байна. А. МАНТАЕВАН фото.

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшгэшэдэй пост мэдээсэнэ

Манай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз аймагайнгаа түб тосхойноо аяар 150 гаран кило- метр холо, Гаарга гэжэ газарта һуурижанхай юм. Колхоз- най ажахын олон халбаринууды- е эрхилдэг, эдүүһа малаар олон, тарилга эхээр хэдэг.

Колхозойнгоо үйлдэбэринин гол халбаринууд дээрэ ажал- лажа байһан билэ малшад, таряашдай ажаһуудал жэл бүри хайжарна, культурна эрилтэнүүднэ муу бэшээр хангагдана гэжэ хэлэхэ хэрдэг- тэй. Нотогтамнай хургуули, больница, клуб, библиотекэ би.

Гэбшээ холын бригада, фермэнүүд дээгүүр эсэхэ су- сахаяа мэдэнгүй ажаллажа байгшадай культурна эрилтэ хүсэд хангагданагүй. Мүнөө бригада, фермэнүүд дээгүүр олон залуушуул хүдэлмэрил- нэ, тэдэнэр үдэртөө найнаар ажаллаһанайнгаа һүүлээр улаан буландаа, культбазадаа ержэ, кино, концерт хараха, радио шагнаха, газет, жур- налнуудтай шэнэ номернуудые уншахые эхээр хүсэдэг байна. Эндэ гансашы залуушуул бэшэ, найтайшуулыше шэнэ но- минтой танилсахые оролдоно. Тийхэшые ёһотой. Мүнөө үедэ бидэнэр коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураһын түлөө тэмсэхэ ёһо- той байһанаа хайн мэдэнэбди.

Найнаар ажаллаха, амарха, ажаһууха

Манай № 3 комплексно бригада колхозойнгоо түб тосхойноо холо, Угнаасай гэ- жэ газарта байрланхай юм. Бригаданай ажахын олон халбаринууды эрхилдэг бай- на. Угнаасайда, мүн эндэхн дүтын гүүртэ, отаранууд дээрэ 100 гаран бүтэ ажаһууна. Тэд эндэхн ажалшадай культурна- нар ажаһууха, ажаллаха, амарха ябадалда олон дутаг- далнууд бии байһаар. Мүнөө- нэй эрхэ байдалда радио ша- ганлангүй, газет, журналнууды 5-6 хонойгой туршдаа үншэн- гүй байха гэжэ шэнэй тээшэ- гүй байна. Радио, электрын гэр- лэлтэй болохо, газет, жур- налнууды саг дарьдань зах- нишдада хүртээжэ тушаа асуу- дал нэгэтэ бэшэ табидаһан аад, мүнөөшые болотор хүсэ- ндөө хүртгэлдэггүй. Колхозло- ний почталын үгы, тээд хү- дөөгэй почтово отделенин на- чалык Д. Балданова энэ ябадалтай эбэшөөд һуудаг.

Бригадыннай дэргэдэ культбазын хайн байһан бии. Тээд энэ байшамнай досоогоо хооһон, хүнэй сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор үнэгээгшын аргагүй, эндэ кино, концерт болодоггүй, залуушуулай үдэ- шэ, һонирхолтой лекцинууд үнэгээгшэдэггүй байна. Культбаза соохи лозунг, диа- грамма ба плакатанууд саг дарьдаа шэнэлэгдэдэггүй,

Ородой агууехэ композитор Модест Петрович Мусоргский

(Наһа бараһаар 80 жэлэйн ойдо)

Хэдэн жэлэй урда тээ совет- скэ композитор Юрий Шапо- рин Италида ошоһон юм. Тийн Милан городто «Ла Скала» гэжэ театрта ороходоо, «театртайнай ямар композитор эгээл эхээр алдаршанхай?» гэжэ асуухадань:

— «Мусоргский!»—гээд тэн- дэхин харюусанан юм.

Үнэхөөрөө ородой агууехэ композиторай хүгжэм бүхн дэлхэйн хүнүүдэй ханаа ду- ра булан татана ха юм.

Композиторай творчество үнэгэрһэн зуун жэлэй 60 онуу- дай үедэ эхилһэн юм. Тэрэ үедэ Петербургда «Бурин хү- сэтэ бүлэг» гэжэ хүгжэмэй кружок тогтоһон байгаа. Тэрэ- рэндэ Балакирев, Мусорг- ский, Римский-Корсаков, Бо- родин, Кюи гэгшэд оролсожо, М. И. Глинкын заабаринууды, Чернышевский, Добролю- бов болон Гершеней уран най- ханай эстетическэ хургаал бөлүүлэн, хүнэй сэдхэл зүрч- хэ хүдэлгэмэ зохёолнууды бэшһэн түүхэтэй.

Модест Петровичын хурян- гы намтар нимэ. Тэрэ хадаа 1839 оной мартын 21-дэ Псковско губерниин Кареве тосхондо түрһэн юм. Петер- бургын гвардейскэ хургуули дүүргэжэ гарахадаа офицерэй

нэрэ зэргэтэй болоо. Бүри үхибүүн ябахандаа хүгжэмдэ һураһан юм. Хорёод наһа хү- рэжэ ябахандаа сэрэгэй албан- наа болжио, хүгжэмэй хэрэгтэ хамаг бэлигэ элсүүлжэ эхи- лээ. Тийн «Саламбо» гэжэ оперо зохёогоо. Арадай поэт- демократ Некрасовай зохёол- нуудта хүгжэм тааруулан бэшэ- шээ. Жэшэнь, «Унтыш, унтыш, таряашанай хубүүн», «Гэрэлхэн Савишна», «Ере- мушкын үлгын дуун» болон бусад шүлэгүүдтэнэ аргагүй зохиһон аялга тааруулан байха юм.

Н. В. Гоголин «Гэрлэлгэ» гэжэ шог зүжэгтэ хүгжэм бэшэжэ эхилбэшэ, дүүргэнгүй орхихо баатай болоо бэлэй.

Модест Петрович 1868 ондо А. С. Пушкинай «Борис Году- нов» гэжэ трагедия оперо зо- хёоходоо, үдэр һунигүй ажал- лажа, тэрэнэ 1869 ондо дүүр- гээ юм. Энэ оперо соогоо арад зоний асари ехэ хүсэ, агууехэ зориг, хаанта засагта айхаб- тар дурагүй байһыне шаданар бэрхээр харуулжа шаданан юм.

«Хованщина» гэжэ хүгжэм- тэ драмнэ 1872 ондо бэшгэ- лээ, тэрэн соогоо арад зоние бүри эли тодоор, һүр жабха- лантайгаар зурагланхай.

Модест Петрович мүн ни- лээд олон инструментальна зо- хёолнууды бэшэ юм. Тэднэй дундаһаа «Интермеццо» «һүниндөө халзан хала дээрэ», «Скерцо» гэжэ зохёол- нуудны онсо шалгардаг.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай Бу- рятай оперо болон балетдэ театр Мусоргскийн «Борис Годунов» гэжэ оперо харуул- хаар бэлдэжэ байна. СССР- эй арадай артист Лхасаран Линховоин Борис Годуновой парти дуулаһан.

М. П. Мусоргский 1881 оной мартын 28-да наһа бараа бэ- лэй.

XIX зуун жэлэй үеын агуу- ехэ композиторуудай нэгэн Мусоргскийн хаара реализмые хүгжэмдэ зорингойгоор нэбтэ- рүүлжэ, арад зоний ханаа сэдхэхые гүйсэдөөр элрхэр- лэн харуулагдаһаар нэгэн юм.

Модест Петрович ородой композиторуудай ажал- ябуулгада хойшодоошые эхэ- хэн нүлөө үзүүлһэн байдаг. Манай орон дотор агууехэ композиторай зохёолнууд тон мэдэжэ болонхой.

Н. Маторин, БурАССР-эй габыатаа артист.

РЕДАКЦИН БЭШЭГҮҮДЭЭ

Кино

харуулагданагүй

Үнэгээшэ үбэлэй декабрь наһаһа манай «Улаан Торн» колхозой клубай стационар кино механикаар Б. Мельников хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Тэрэнэй эндэ ерэхэдэ, кино харуулга һайжаруулагда- даггүй, харин муу шанартайга- раар харуулагдааг болоо һэн. Лентин ходо таһарха, аяла- нининь гараха болжио ушар холодоо гаралаг байгаа. Тү- рүүшээр неслэдэ нэгэ-хоёр кинофильм харуулдаг аад, ян- варын һууд багта орой болжио.

Һүүлэй хоёр нарын туршдаа тус колхозой гэнүүд кинокар- тина хардаггүй байха юм. Айма- гай культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэд һүүдэ кино эльгээхэбди гэжэ найдуулан аад, үгэдөө хүрэнгүй. Орон нэгэ дахин аймагай «центрһээ киномеханик Холодков ержэ, нэгэ-хоёр үдэшэ кинокартина харуулан болоод лэ, бусаа һэн. Нютагай совдүүдтэ һун- гаха үдэрэй урда тээ кинокар- тина харуулы гэжэ эндэхн колхозингууд, правлени нүхэр Холодковые гуйһан байгаа. Тэрэн «аргамгүй» гээд яба- шан байгаа.

Тус колхозой түб тосхойноо 12 километрын газарта I-дэхн комплексно бригадын клуб бии юм. Мүн энэ клуб соо, мал- лай фермэ, отара дээгүүр кино үннэй харуулагданагүй. Эдэйн аймсоведэй гүйсэдк- мой культурын таһагайнд тус колхоздо саг үргэжэ ажалла- ха киномеханик эльгээхэ асуудалда анхаралаа хүсэд һайнаар хандуулаһагүй.

А. Бадмаев, Д. Гомбоцонов.

ХҮСЫ ЕХЭЭР ТАРИЖА, НАЙНААР УРГУУЛХА ТУХАЙ

МЭРГЭЖЭЛТҮН ЗҮБШЭЛ

Хээр тарина бэшэ, харин зундаа мад оруулажа бэлшэхэдэ болохо. Илангаяа гахайнууды бэлшэхэдэ ехэ дурагтайгаар элдэг, түргөөр тар- гадаг. Тийхэдээшэ малые шадана- раар бэлшэхэ шухала. Эбэртэ бодо малые поли дээрэ улаан бэлшээжэ болохогүй, тэрэнэхэ бшуу. Тийгэ- жэ мал темпонт үбшэнгөөр үбшэл- жэ, заримдаа үхэдэг. Угөөнэй хүйтэн шүүдэр дээрэ, бороо хуртай үдэр хүсы үбшэндэ мал оруулжа боло- хогүй.

Энэ ургамал газарай хүрһэй азот элбэгтэй болодог юм. Тиймэһээ орооһо таряа олон жэлдэ таригда- хан полинуудта тарниине ургуулха- да ашатай. Юуб гэхэдэ хүсы үбшэ- нэй гурбан жэлдэ ургаһан газарай хүрһэн азот элбэгтэй болоһон, гектар бүрин 60—70 тонно наг шибхээр үтэжүүлһэнтэй тэнсүү байха юм. Хүсы үбшэн гурбадахн жэлээ ургажэ байхалаа эгээл ехэ ургаса үгэдэг, энэ болзоорһоо үн- гэрхэдөө ургасань бага боложо эхил- нэ. Тейдшэ 5 жэлэй туршдаа ур- гасаяа эхээр доошлууддаггүй. Тар- ниине залаата ургамалтай (хяаг- тай) холижо таряад, һүүдэнэ ур- гасмын хуряжа абахада зохид бай- даг, бүхнэ поли дээрэ жэгдээр ур- гана. Гэбшээ хужартай, дабалиг газарта хүсы үбшэн ургадаггүй юм.

ТУРШАЛГА ЮУ ХАРУУЛНАБ

Кабанскын аймагта хүсы үбшэн бүхидөө 682 гектарта таригдаһан

байгаа. Тийхэдэ XX партсездын нэр- рэмжэтэ колхоз энээнине 20 гаран жэлэй туршдаа таряа. Недоно 380 га газарта таряа. Тус колхоз ния- тынгээ малда тэжээл элбэгээр балда- жа абахаһаа гадна, хүсы үбшэнэй үрһэн ажахында хуряжа абадаг болонхой. Жэлдэ гектар бүринөө 20 центнерһээ доошо бэшэ үрһэн аба- на. Голэй үбшэнһөө хүсы үбшэн ту- хайтгүй ехэ ургаса үгэнэ бшуу. Һүү- лэй 4 жэлэй дунгые абажа үзэхэдэ, энэ колхозой сабшалан дээрһэнэ дунда эгээр гектарай 8,7 центнер үбшэ нөгөөнэй абахада, хүсы үбшэн- һөө 14,5 центнер гэхэ гү, али га бү- рийн 6 центнер шахуу ехэ ургаса хуряагдаа.

Ямар сортын үрһэнһөө хэр зэр- гэ ургаса абадаг юм ааб гэжэ Ка- банскын аймагтахи гүрэнэй сорт- участогта туршагдаа. 1959—1960 онуудта хэгдэнэн хүдэлмэрийн зарим дүнгүүдтэй танилсаа.

Table with columns: Сорт, гектар бүринөө (центнерээр), ургаһа- минь, хуряагда- жана.

сэбэр пар дээрэ тарилга хэһинээ дутуугүйгөөр ургадаг. 1959 ондо «Онохойская—4» сортын шенинсе хүсы үбшэ тарихан газарта тариг- даа һэн. Тийхэдэ га бүринөө 30, 1960 ондо баһа тиймэ газарта та- рихада 25 центнер ургаса ху- рьяагдаа. Харин сэбэр пар дээрэ шенинсе тарихада гектарай 1—2 центнер бага ургаса абаһан байгаа. Гэбшээ хура бороо багатай, гандан жэлдэ хүсы үбшэ тарихан полидо сэбэр пар дээрэ тариханда орходоо ургасань бага байдаг. Тиймэһээ олон жэлэй ургамал таригда- хан газарые хуряанайнгаа һүүдэ, шадлаа һаа, эртэ хахалха хэрэг- тэй. Тийхэдэ газарай хүрһэн үр- жэлтэй болоно.

Хүсы үбшэн орооһото ургамалтай сугтаа таригдаханда туруушынгээ жэлдэ ургаса үгэдэггүй, бага зэргээр ургажэ байгашые һаа, таряа ху- рьялгын үедэ хажуурай эридэ бага зэргэ дайрладах үнэгэрдэг. Хүн хоёрдохн, гурбадахн жэлнүүдтээ үр- хэнөөр ургажэ захална.

ЯМАР ГАЗАРТА, ХАЙШАН ГЭЭД ТАРИХАБ

Хужартай, дабалиг бэшэ аад, хара хүрһэтэй, хүрбөрт хара шой- ройтой шабарилг газарта хүсы үб- шэн тааржа ургана. Тиймэһээ га- зар лэ байна гээд тарниине тариха болохогүй ха юм. Ургаса гарахаар, хайн талынь хаража газараа шөлө- хэ шухала.

Кабанскын сортуучастогта долоон политий севооборот хэрэглэгдэнэ. Тийхэдэ хүсы үбшэ тариха, хоёр жэлдэ ургасмын хуряанайнгаа һүүдэ захалаад, ондоо ургамал та- ригдаг. Ийхэдэ ямаршы ашагүй а- дагын 5—6 жэлдэ хүсы үбшэ ургуу- ла хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ 4—5 жэлдэ барг хайн ургаса үгэ- нэ бшуу. Тийхэдэ эндэ хүсы үбшэн түрүү-

шынгээ жэлдэ овстотой суг (урда жэлнүүдтэнэ пар хахалагдаад, шэ- ниинсе таригдадаг, удаан овс, тийгэ- гээл хойто жэлны овс хүсы үбшэн- тэй) таригдана. Тарилга май нарын хахалһаа эхилнэ. Түрүүн овс тариг- даһанай удаа газарынь катогоор нягталжа үгэдэг, тийһэн хойноо 1—3 сантиметр гүнагдыдэ хүсы үбшэн таригдадаг юм. Үрһэннин гектар бүридэ 15—16 килограмм хэрэгтэй. Хэрбөө ургасын шанараар муушаг үрһэнэй байгаа һаа, нормынь дэ- шүүлжэ болохо. Жэшээлхэдэ, Кабанскын сортуучастогта таригда- ха гектар бүридэ 20—21 кило- грамм хүртээр үрһэн гаргалла- дана. Үрһэнэй участогуудта үргэн ряттайгаар таригдадаг, нормын гек- тартай 2—3 килограммаар бага бол- годно.

УРГАСА ХУРЯАЛГА ТУХАЙ

Июль нарын хоёрдохн хахадта сөөглөжэ байха үедөнэ хүсы үбшэ хуряжа абахада таатай. Хурялгын бүхн хүдэлмэринэ оньһожоруулжа шухала. Кабанскынхид тракторна косилкануудаар сабшанайнгаа удаа трактораар тармажа, тухсай волокушануудаар үбшэнь соможо абана. Энэ аргын нэгэл муу талан юуб гэхэдэ, үбшэнь трактораар тармажа абахада шоройтой худхал- саһадаг, тийгээд шанараа муудуу- даг юм. Тиймэһээ Кабанскын сорт- участогта полинигоо зарим хүйнэ морин косилкаар сабнадаг, морёр тармажа абадаг юм. Тийгэжэ шана-

раар хайн үбшэн хуряагдажа абтана. Найханаар бэлдэгдэжэ абтаһан үб- шэе XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз тээрмэлдэ, гурилыннь малда эдүүлдэг заншалтай. Илангаяа та- хиа шүүвүндэ, эхэ гахайнуудта эдүүлдэгдэ һайн. Жэшэнь, хүсы үб- шэнэй гурил эдигэ байһан тахла- нууд авитоминоз үбшэнһөө һаргы- лэдэнэ. Эхэ гахайнуудта үгэхэдэ махбадаар хайн, үдэсэтэй болоно.

УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ДҮҮРАМСЭЭР СОРТУЧАСТОГАЙ ГАЗАРТА МИНЕРАЛЬНА УТЭГЖҮҮЛГЭ ОРУУЛАГДАНА

Үбэдөө полинуудтан саһа тогтодоно. За- рим ажахынууд, жэшээлхэдэ, Стали- ний нэрэмжэтэ колхоз хүсы үбшээ хуряанайнгаа һүүдэ (гурбадахн, гурбадахн, табатахи жэлнүүдтэнэ) газарынь БДТ түхэлэй хүндэ бор- нойгоор борнойдог, тийгэхэдэнэ ургасань бүри дээшлэнэ.

Хүсы үбшэнэй үрһэнэ ингэжэ аб- талдаг. XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз урда жэлнүүдтэ комбайнаар сэхэ хуряадаг байгаа. Тийгээд үн- гэрһэн жэлдэ амыралаа хуряан байха юм. Анхан лафетна жаткаар хадаглан, тийгээд үбшэнэингөө ха- танай хойно суглуулжа сохлиһон бай- гаа. Ваалнуудай үдэн байхадэ суг- луулжа сохиходо бархатэйшөг бай- даг. Юуб гэхэдэ, үбшэнинь арбажа- гаад, комбайнай камерта багтажа ородоггүй юм. Хэдэ тиймэшые һаа, ургасмын амырлан хуряжа аба- хада комбайнаар сэхэ хадаһанда орходоо ашатай байна.

Энэ ургамалы манай республика дотор хаа хаангүй тариха болохо. Тиймэһээ ажахынууд хүсы үбшэ ехээр тариха, баян ургаса абадаг болохын хойноһоо анхарха саг ерээ. Тийгээл адууһа маллаа нилээд ехэ тэжээл бэлдэхэ байнабди.

М. Залуцкий, Кабанскын аймагай хүдөө ажахын инспекциин главно агроном.

103 МЭРГЭЖЭЛТЭД

хэй. Мүн хүршэ—Читын об-ластийн Сталиний нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Е. С. Канцев, Бичурын Лениний нэрэмжэтэ колхозой гавна зоотехник Г. А. Райсперо, Читын Биркинскэ совхозой директор А. А. Куликов болон бусад олон.

— Ажаллажа байгаад хуралсаха гэшэ хэсүүхэн, бэрхэтэйхэншье наа, өөрыншин хэжэ ябаһан ажал хадаа харюусахадашье дүтэ, амар байна даа, —гээд эрхим хурагшадтай нэгэн—Бимба Цоктоев омогорхоно.

Нээрээшье тус институтда заочноор хуралсагшад энэ жэлдэ түрүүшынхэ диплом абажа, ажалай ариун замда гарахан хя юм.

Тэршэлэн ажалай дүршэлтэй болоһон аха нүхэдтэйгөө ээргэ институтда хуралсагшад түрэнэй шалгалта үгэжэ, сүлөө забдагуй байхай. Эдэнэрэй дунда хуралсалдаа найнаар хандажа, «Эрхим найн»

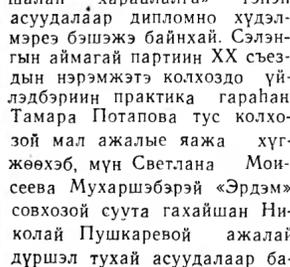
— Гахай үсхэбэрлэхэ талаар дүй дүршэлтэй болоһон оройнойнай түрүүшүүл Я. Чиж, А. Бартулис, Т. Перешивко гэшэлэй хэһэн ажал яһала найнаар, тоб байса харуулба гэшэши. Теэд өөртөө, колхоздоо энэ талаар юу хэжэ байнабта?—гээд гүрэнэй комиссинин түрүүлэгшэ нүхэр Дороефев асууна.

— Даб дээрэ хөөрхөөр тинмэ найн юумэн хэгдэлгүйхэн байгана, —гээд заочноор хуралсажа ябаһан Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой зоотехник Н. Жамбалов харюусаана.

— Республика доторнай тинмэ түрүүшүүл бии гэшэ гү?..

— Бии даа, бии. Жэһээн, Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой түрүү гахайшан Николай Пушкарев гансаараа 1500 центнер гахайн мяха, Бичурын совхозой гахайшан Мария Конечных гэшэ 1000 центнер мяха Эхэ орондоо тушааха уялга абанхай, —гэжэ нээрээшье нүхэр Жамбалов тоб байса харюусаба.

Колхоздоо ажаллажа байгаад хуралсагдай олонхидын шалгалтаа «Эрхим найн» гэхэн сэглэлтэйгээр үгэнэ. Тэдэнэй дунда аха дүй Юндэн, Бимба Цоктоевтон баһал найн сэглэлтэйгээр «Мал ажал» гэхэн предмэдэ үгэнэ.

ДҮРБЭДЭХИ ЧЕМПИОН РИНГ ДЭЭРЭ БУЛИГДАБА

МОСКВА, мартын 25. (ТАСС). СССР-эй хоёрдох дундаштур бэстэй чемпион Юрий Радоняк (РСФСР) дүрбэдэхии финальна тулалдааны үедэ Литвагай боксер Ричардс Тамудис гэшэдэ булгда. Тинмэ болохоорон, мүнөө Москвада болохо байһан чемпионатта нэгдөндөний дүрбэдэхии чемпион хахад финалда хүрэнгүйгээр булгдашоо.

Баһа нэгэ чемпион Евгений Феофанов (хоёрдох дундуур бэстэй) дүрбэдэхии финальна мурьсуонд урагшатай байжа, Бесоруссин боксер Сергей Педа гэшэ булһан байна.

Хүндэ бэстэйшүүлэй дүрбэдэхии финальна мурьсуоний нэгдэхии тулалдаанда, чемпионатай алтан медаль абажа болохоор Николай Сухарев (РСФСР) Латини чемпион Янис Ландерс хоёр ринг дээрэ гараа. Энэ ехэ һонирхолтой тулалдаангай түлэг дунда болохо байха үедэ судьялар тэдэниэ бо-

люуһан байна. Сухарев багашагар гэштэй байгаа. Тинмээхэ латыш илаа гэжэ тоолодоо.

Европын чемпион Андрей Абрамов (Москва) Арменин 20 наһатэй чемпион Эдуард Саядян хоёртой тулалдаан хоёр минута үчүүтэй сар соо үргэлжлөө. Абрамов дүршэл эхэтэй байхааа гадна, нүгэдэдөө орходоо хүдэр бэстэй байгаа. Тэрэнэй шэнгүүр Саядянын шэнгүүртэ орходоо 18 килограммаар ехэ юм. Арменин спортсмен нэгэ удаа шангаар шаалгаһанайгаа һүүлээр тулалдаагаа зогсоһон байна.

Боксоор орой шэнэ чемпионууд

МОСКВА, мартын 26. (ТАСС). Владимир Стольников (Ленинград) мүнөөдөр боксоор СССР-эй түрүүшын чемпион болоо. Тэрэ финальна тулалдаанда өөрнөө нотагай сэргэй алба хэгшэ Михаил Рушанские (эгзэн хүнгэн бэстэй) булһан байна.

Удаан Сергей Сивкин (Москва, бүрн хүнгэншэ бэстэй), Алексей Засухинэй (Белоруссин, хүнгэншэ бэстэй), Геннадий Какошин (Ленинград, хүнгэн бэстэй) нэрэнүүд оройной чемпионуудай списогтэ оруулагдаа.

Табадахии парти төвсэлгээр дүүрөө

МОСКВА, мартын 25. (ТАСС). Шатагар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мурьсуоний табалда парти наадахада, гротесктернүүд Ботвинник Галь хоёр 74-дэхии ябадалдаа тэнсэб. 3-2 гэһэн тоотойгоор Михаил Ботвинник булжа ябана.

һал дипломно хүдэлмэрээ бэ-шэжэ эхилээ.

Студентүүдэй олонхидын институтайнгаа нитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадсалсадаг юм. Жэһээн, институтай уран найханай бүлгэмэй хүтэлбэрлэгшэ Вера Григорьева, табадахи курсин комсомолой организацион секретарь Анна Шафирова, староста Жаргал Бимбаев болон бусад эрхим найнаар хуралсадагаараа үетэн нүхэдэйнгөө дунда үлгэр жэшэ харууна.

Хэдэн жэлэй туршдаа хуралсажа олоһон эрдэм, бэлигшэ шадмаар бэрхээр ажалдаа хэрэглэжэ, республикынгаа колхоз, совхозуудай мал ажалые ойрын жэлнүүдтэ түргөөр хүгжөөлсөжэ, үргэн Бурят ороноо баян дэлгэр нотаг болгосхоныен залуу мэргэжэлтэдтэ хүсэ.

Б. Цыремпиллов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (дээрнээ доошо): заочноор хуралсагша Нимба Жамбалов һүүлшынхэ асуудалда харюусажа байна. Эдэ дүрбэн шалгалта үгэхынгөө урда тээ, Удэр хуралсагша Олотова, Багдеева гэшэд мүн лэ шалгалта дээрэ. Авторай фото.

сэглэлтэ абагшадын дипломно хүдэлмэрээ бэшэжэ эхилэнхэй. Урдан тус институт дүүргэгшэдэй 1—2 студентнэрын дипломно хүдэлмэри бэшэдэг наа, харин энэ жэлдэ аяар 15-аад студент нимэ хүдэлмэри бэшэжэ байна. Эдэнэр түрүү малшад, хоношод, гахайшад дүй дүршэл тухай бэшэнэ. Институтда хуралсажа эхилэн түрүүшын үдэрнөө эрхим найнаар хуралсажа, Яков Свердловэй нэрэмжэтэ стипенди абадаг Даришо Бадмаева «Баргажанай аймагай Барханай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой бодо малай хүгжэлтэе уриалшалан хараалаага» гэхэн асуудалаар дипломно хүдэлмэрээ бэшэжэ байхай. Сэлэнгын аймагай партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхоздо үйлдбэрин практика гараһан Тамара Потапова тус колхозой мал ажалые яжа хүгжөөхөб, мүн Светлана Мунсеева Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой суута гахайшан Николай Пушкаревой ажалай дүршэл тухай асуудалаар ба-

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЛАТИН АМЕРИКА ТЭМСЭЛЭЭ ШАНГАДХАНА БАЙНА

«Уласхоорондын оршон байдалай саашадаа ямарар хүгжэжэ байһан» тухай тэмээр Америкийн эзэд баяшуулай орган болгошо «Бизнес Уик» гэжэ журнал ингэжэ бэшэнэ байна: «Африкадахи, Зүүн-Урда Азидахи бэрхшээлтэй байдал тухай хаблалы хуудануудта мүнөө гол түлэб бэшэдэгдэг болонхой. Кубые тоолоһонгүйгөөр, Латин Америкадахи бэрхшээлүүд тухай үлөөдэр гэгэтэнүүдэй гаршагуудта гол түлэб дурдагдадаг болохо ёһотой». Национальна бүрин эрхын, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада Мехико городто болохо байһан Латин Америкийн конференциин хүдэлмэри тухай Америкийн хэблэл журналай наймаанда гаража үрдэггүй байхдаа ехэ сошордонгөөр тайлбарилан бэшэнэ байна. Бразилин «нажэглэмээр» (США-да ингэжэ «нарлэдэг») президентын шэнэ хараа бодол, тэршэлэн Латин Америкада «туһаламжа» үзүүлэхэ зорилгоор Вашингтондоо шэнэ правительствын зоёһон һуушын программада США-эй урда талын хүрэнэрэй дурагүйгөөр хандаһан ушар Америкийн хархис газетэнүүдэй һанаа сэдхэл зободог болоһон байна.

Мехикодо болоһон конференци хабаадаһан 21 оройной үргэн олонитын түлөөлэгшэд хадаа Латин Америкада сүүлээртын хүдэлөөнэй шэнэ шата эхилэхэ гэжэ тэмдэглэһэн байна. Национальна бүрин эрхээс хамаалжа, экономическа талаараа сүүлээрхэ, эб найрамдал бэхжүүлэхэ зорилгоор энэ тэмсэл хэдэнэ. Кубын революцие хамгаалжа, Латин Америкийн оронуудыс Америкада дундыданги баша болгохо асуудалнуудта конференци гол анхаралаа хандууһан байна. Буу зэбсэг бүтэдэ нийтээрхэ, хүсөөдөр хуряаха асуудалда конференци гоьтой анхара хандуулаа. Сэргэй гаргана ехээр хэдэг ушар Латин Америкийн экономикодо тоң муугаар нүдөлнэ гэжэ делегатууд олоһон тэмдэглээ.

Эдэ асуудалнуудай Латин Америкада ямар ехэ хурсаар табигдадаг байһые харуулан хадан баримтануудыс дурдаа. Гададын (гол түлэб Хойто Америкийн) монополинүүдэй ээрхэжэ байгаа энэ райной гургуудай экономикын хүгжэлтэе һаатууна. США-гэй монополинүүд Латин Америкийн оронуудай баялигынь дээрмэджэ байдаг. Сенатор Рейхарт ингэжэ сэхэ руу мэдэржэрхө һан: «Латин Америкадахи манай (тайлбарилан хэлэбэл, Хойто Америкийн) капитал ехэ ашаг олоо үгэдэг. Эдэ оронуудта урһаламжаар, мүн бусад туһаламжа болгон һүүлэй 12 жэлэй турша соо үгэһэн мүнгэ

Шэнэ полотомо илалта

НЬЮ-ЙОРК, мартын 25. (ТАСС). Советскэ табадахи онгосын — Газарые тойрон дабшадаг олоной табигдаһан тухай, тингээд Советскэ Союзай хараалагдаһан райондо тэрэ онгосын амжалтатайгаар буулгагдаһан тухай өөрингөө корреспондентүүдэй мэдээлнүүдыс Америкийн информационно агентствонүүд ехэ яаралтайгаар тарааһан байна.

Урда тэнь табигдаһан советскэ онгосо-олонууд тухай мэдээлнүүд соо дурдагдаһан байна.

БЕРЛИН, мартын 25. (ТАСС). Советскэ наука, техникын шэнэ гайхамшата илалта — советскэ табадахи онгосо-олоний амжалтатайгаар табигдаад, һөөргөнь Газар дээрэ буулгагдаһан тухай ГДР-эй радио мүнөөдөр дамжууһан байна. Шэнэ мэдээлнүүдэй абтахада, тэдэниэ дамжуулахаи гэжэ радио өөрингөө шагнагшадта уриалшалан хандуулаа.

СОФИ, мартын 26. (ТАСС). Советскэ табадахи онгосо-олоний табигдаһан, шэнжэлэлгэ хэхээр хараалагдаһан про-

граммын дүүргэгдэнэй һүүлээр хараалагдаһан райондо тэрэнэй амжалтатайгаар тэрэ хөрюулэн буулгагдаһан тухай сэлхэл баясуулмаар мэдээсэл Москваһаа эндэ абтаһан байна. Энэ һонин нислэтай радио болон телевиденээр дамжуулагдаа. ТАСС-эй мэдээсэлыс, совет эрдэм ухаанай шэнэ илалтада зорюулагдаһан тухай түрүү бэшэгүүдыс мүнөөдөр бүхы центральна газетэнүүд толилоо.

«Уг зорилгодоо бүрн ойртобо» гэхэн түрүү бэшиг соогоо «Работническо дело» гэжэ газетэ ингэжэ бэшэнэ: совет хүнүүдэй шэнэ гайхамшата илалта туйлаһанда хүн түрэлтэн ехээр баясана. Агууехэ совет оройной туйлаатыс биднээр бүхы сэжэ зүрхнөө һайшаагаад, совет эрдэмтэд болон конструкторнуудыс халуунаар амаршалнабди.

Замбуулинай дайда руу хүнэй нилдэн тухай шэнэ мэдээсэлыс хүн түрэлтэн ехээр хүлэжэ байна гэжэ «Отечествен фронт» гэжэ газетэ түрүү бэшиг соогоо заана.

Вьетнамай залуушуулай съезд хаагдаба

ХАНОЙ, мартын 25. (ТАСС). Вьетнамай ажалла залуушуулай союзай гурбадахии съезд мүнөөдөр хаагдаа.

ДРВ-гэй залуушууд хандалта, Урда Вьетнамай залуушууд эльгээхэ бэшэг, организациин шэнэ устав түгэсхэ-

лэй заседани дээрэ баталан абтаһан байна.

Вьетнамай ажалла залуушуулай союзай Центральна Комитет, Саг үргэлжын бюро съезд дээрэ шэнээр һунгадаа. Союзай ЦК-гэй нэгдэхии секретаряар Ву Куанг һунгадаһан байна.

Конгодохи байдал тухай асуудал ООН-до зүбшэн хэлсэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 25. (ТАСС). Конгодохи байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсэлыс ООН-эй Генеральна Ассамблей үсэгдээр үргэлжлүүдэ. Сенегалай гадаадын хэрэгүүдэй нэгдэхии министр Д. Тиад түрүүлжэ үгэ хэлэхэдэ, Лумумбые алаһан ушарые буруушаагаад, тэрэниэ Нэгдэмэл Нацуануудай Организаци хамгаалха ёһотой байгаа гэжэ мэдүүлээ. Тинхэтэй хамта ООН-эй сэргүүдыс Конгоһоо гаргахые Сенегалай делегат буруушаагаа.

Албаниин түлөөлэгшэ Р. Малиле ингэжэ оһолон тэмдэглээ. Хэрбээ США-гэй, колони эзэлэгшэ бусад оронуудай Бельгидэ баалалта хээд байгаа һаанэ, Конгодо хэжэ байһан гэмтэ үйлэ хэрэгүүдэ Бельги үнн хада болууһан байха һэн. Бельгинь колони заторнуудта, тэрэнэй табимлануудта Хаммаршельдын элчтээр туһалдаг байһан баримтануудыс дурдаха зуураа, Хаммаршельдыс ООН-эй генеральна секретарь гэжэ Албаниин правительство мэдэрхэгүй гээд Малиле мэдүүлээ.

Конгодохи байдал гуримшуулха тухай советскэ дурдахалыс манай делегаци дэмжэнэ гэжэ. Патрис Лумумбые харата муухайгаар алаһантай дашарамдуулан, манай орондо шаналал-гашуудалай үдэр сонсохогоһон байга гэжэ Малиин делегат Диалло мэдүүлээ. Энэ аналга Конгодо ООН-эй урбалта хэһэнэй түгэсхэл болоһон байна гэжэ Диалло хэлээ.

Конгодо Бельгин зэрхэлгыс эсэслэн болуулахаар резолюци баталан абахыень ООН-

ниэ Диалло уриалһан Иймэ резолюци баталаһан байгаа һаа, Нэгдэмэл цануудай Организацион кын арадуудай зүгһөө лэглэдэхэ байна гэжэ тэрэ шэнэ хэлээ. Генеральна самблейн эгээншье шиндхбэрине дүүргээдэл ООН-эй мүнөөнэй тариалта даалгадаа энэ шиндхбэрн буруу гэжэ Диалло мэдүүлһан на, Тинмээхэ ООН-эй тариалдай байгууламжыс билгаха тухай дурдахалыс манай делегаци үгэжэ гэжэ Диалло хэлээ. Антуан Гизенгын правительство хадаа Конго гансахан лэ хуулигай түрэ болон гэжэ манай мэдэрнэ, тинмээхэ арадай бээ даанхайлыс хангаха зорилгоор правительствода али бүр халамжа үлүүдэхэ гээд лийн делегат хандуулаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй мунхид орходоо Конгодохи гүдүдыс эрхилдэг гүрэнэй ретарь К. Попович оһотэмдэглээ. Бельгинин правительство энэ орондо доһон шахардуу шангалай гол эшэ үндэһэн гэжэ Попович хэлээ. ООИ даа Генеральна Ассамблейн Советэй шийдиринүүдыс оройдоошье сээлдэггүй байһанһын Бельгине буруушааха, гинн бүхы сэргүүдыс, хамаатай хүнүүдыс энэ һоо гаргаха тодорхой тогтоолоо ёһотой гэхэн хал тэрэ үгынгөө түгээ орууһан байна.

Центральна Африкын публикын делегат үгэ хэлээ, Конгодохи Бельгине халагшадые хамгаалаа. дээрнэ заседани хаагдаа.

Африкын арадууд гурбадахии конференци хүдэлмэрээ эхилэ

КАИР, мартын 25. (ТАСС). Африкын арадуудай гурхон конференци мүнөөдөр хэ нээгдэбэ.

Африка түбинн арадууд тэмдэглэгшэдэ СССР-эй инстрүүдэй Советэй лэглэгшэ Н. С. Хрущевой хэһэн бэшиг конференциин дэлхэй уншагдаа.

Конференциин нэгдэ урда тээ делегаци тоглоглоһонор зүбшөөлөө хэлсэһэн байна.

1. Африкын үшөө даңги байһан оронуудыс даанхай байдалтай болжа, бээ даанхай байдал болоһон оронуудтахи мелизмын агентуудыс усаддэ.

2. Имперализмын итүрүмхэй шэнэ үйлэ хэрэгтэй тэмсэл хэхэ.

3. Африкадахи сүүлээр тэмсэлыс шэнэ түхэлт хэхэ, Африкын оронууд колониальна ёһо гурим халаа.

4. Африкада демократиска, экономическа, социолог ёһонуудыс дэлгэрнэ.

5. Африкын правительствонунд олоһон арадуудай дэлыс, харилсаа холбоо халаа.

А. ШАХАНОВ. Редактор Ц. Ц. ЦИБЯКОВ.

1961 ондо «Бурят Унэн» газетэдэ хэгдэжэ байдаг.

Хэлхэе холбооний конторо, орд почтальон бүхэн, предпряти, эмхидгаан, совхоз болон колхозуудтахи хураараад олонитын түлөөлэгшэд абана.

Газетэ захиха үнэ сэн: 9 харын—4 түхэриг 50 мүнгэ, 6 харын—3 түхэриг. НУХЭД УНШАГШАД, «Бурят унэн» газетэеэ шаамалжа захи...